

Kedves Olvasó!

2011. március 23-án tanszékünk, az Állam-és Jogelméleti Tanszék az Eötvös Loránd Tudományegyetem alapításának 375. évfordulójára, valamint a jogbölcselet oktatásának 250 éve történt bevezetésére emlékezve *Tradíció és progresszió* címmel konferenciát rendezett.

„A haladás jegyében” 1760-ban Mária Terézia a nagyszombati egyetemen – természetesen az akkor uralkodó természetjog formájában – kötelezővé tette a jogbölcselet oktatását, méghozzá „naponként délután 2-3 óráig”. Az előadásokat Szedmáky Mihály római jogászprofesszor tartotta Vittrirarius *Institutinones iuris naturalis* című könyve alapján. A könyv és az oktatás szemlélete azonban nem találkozott az egyetemen uralkodó katolikus nézetekkel, ezért a királynő 1769-ben létrehozta a természetjog és általános közjog tanszékét, tanulmányi szabályzatában pedig a bécsi, egyébként Christian Wolf észjogára támaszkodó Martini professzor, államtanácsos *Positiones de lege naturali* című könyvét tette kötelezővé, mely egészen 1848-ig volt hatályban. A tankönyv nem volt túl népszerű Magyarországon, mivel a felvilágosult jellegét egyre inkább elvesztő abszolutizmus teljes elfogadását és a rendi előjogok jelentős visszaszorítását hirdette.

Az egyetemi oktatásba a XIX. század első felében új szint vittek be Virozsil Antal és Pauler Tivadar észjogi tanai, melyekben már – ha ellentmondásosan is –, de megjelennek a kanti, illetve hegeli eszmék. Ám az igazi áttörést a pozitívizmusnak a századfordulót megelőző és követő évtizedeiben katedrára lépő képviselői, a tanszék élén egymást követő Mesterek és Tanítványok: Pulszky Ágost, Pikler Gyula, illetve később a XX. század első felében az európai véráramba bekapcsolódó tudósaink: Somló Bódog és Moór Gyula elméletei jelentették.

Aktuális számunk tartalma azonban nem áll meg a polgári állam- és jogelmélet tradícióinak méltatásánál, hanem megkísérli a szocialista normatívizmus, illetve az azt képviselő Szabó Imre jellemzését, majd Peschka Vilmos munkásságának elemzése keretében továbblép a szocialista jogelmélet kritikai meghaladásának irányába is. Olvashatunk továbbá – részben az ELTE Állam-és Jogelméleti Tanszékéről kiinduló –, itthon még a 1970-es évek végén újnak számító tudományágak: a szociológia, a politikaelmélet megszületésének, oktatásának és intézményesülésének folyamatáról, s végül a Bibó István-centenárium bevezetéséül szánt kerekasztal-beszélgetés keretében a tudós-politikus tanszéki látogatásáról.

Konferenciánkat az emlékezés, a tiszteletadás, a számadás, valamint az oktatás reformjának gondolatisága ihlette. Azonban mindezen hívószavakat had' egészítsem ki az „újtárbocsátás” szándékával is: „filozófiánk” szerint ugyanis az egyetemhez kötődő, imént felsorolt neves tudósainknak – a karhoz valamilyen formában kötődő – jeles oktatóink általi bemutatását a tanszékünk Phd-hallgatói által tartott, tematikusan kötődő korreferátumok kísérik. Kérem, olvassák őket érdeklődéssel!

Zsidai Ágnes
főszerkesztő